

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з науково-педагогічної та навчальної роботи

«_____» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до краєзнавчо-туризмознавчих студій

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма культурний туризм	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-
вид дисципліни	обов'язкова
	Форма навчання денна
	Навчальний рік 2021 /2022
	Семестр 1
	Кількість кредитів ECTS 3
	Мова викладання, навчання та оцінювання українська
	Форма заключного контролю залік

Викладач: Гончаров Олександр Петрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. _____ «__» 20²² р.
(підпис, ПІБ, дата)

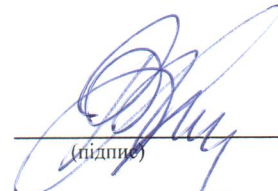
на 20²³/20²⁴ н.р. _____ «__» 20²³ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Гончаров Олександр Петрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

(підпис)

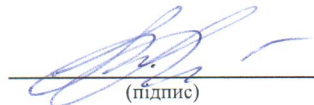
(Капелюшний В.П.)

Протокол № 13 від « 30 » 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2021 року № 4

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Терес Н.В.)

« 26 » 08 2021 року

ВСТУП

- 1. Мета дисципліни** – ознайомлення студентів з історією розвитку краєзнавства та туристсько-екскурсійної справи в Україні, науково-методологічними засадами краєзнавчо-туризмознавчих студій.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати:

- 1.1. основні етапи краєзнавчих досліджень та викладання краєзнавчо-туризмознавчих дисциплін в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка;
- 1.2. основні етапи розвитку краєзнавства в Україні та його сучасний стан;
- 1.3. основні етапи розвитку туризму та екскурсійної справи в Україні;
- 1.3. науково-методологічні засади краєзнавчо-туризмознавчих студій.

2. Вміти:

- 2.1. опрацювати літературу з теми дослідження;
- 2.2. аналізувати джерела та праці з краєзнавчо-туризмознавчої проблематики.
- 2.3. застосовувати здобуті знання під час підготовки студентської наукової роботи.

3. Володіти навичками роботи з краєзнавчо-туризмознавчою літературою та джерелами, довідковими виданнями тощо.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Розглядаються основні етапи краєзнавчих досліджень та викладання краєзнавчо-туризмознавчих дисциплін в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка; розвитку краєзнавства в Україні та його сучасний стан; розвитку туризму та екскурсійної справи в Україні; науково-методологічні засади краєзнавчо-туризмознавчих студій.

4.Завдання (навчальні цілі): формування цілісної уяви про основні етапи розвитку краєзнавства в Україні та його сучасний стан; розвитку туризму та екскурсійної справи в Україні; науково-методологічні засади краєзнавчо-туризмознавчих студій. У результаті вивчення дисципліни студент повинен засвоїти теоретичні основи краєзнавчо-туризмознавчих студій та основи методики підготовки студентської наукової роботи.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання (РН)			
1.1	Знати основні етапи краєзнавчих досліджень та викладання краєзнавчо-туризмознавчих дисциплін в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.	лекція, самостійна робота	бліц-опитування, реферат 1	20%
1.2	Знати основні етапи розвитку краєзнавства в Україні та його сучасний стан.	лекція, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)	10%
1.3	Знати основні етапи розвитку туризму та екскурсійної справи в Україні.	лекція, самостійна робота	бліц-опитування	10%
1.4	Знати науково-методологічні засади краєзнавчо-туризмознавчих студій.	лекція, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ2 (тест)	10%
1.5	Знати структуру науково-дослідницької роботи.	лекція, самостійна робота	реферат 2	10%
2.1	Вміти аналізувати джерела та праці з краєзнавчо-туризмознавчої проблематики.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (Залік)	20%
2.2	Вміти застосовувати здобуті знання під час підготовки студентської наукової роботи.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (Залік)	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибірових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2
Програмні результати навчання (назва)							
ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсійної справи).	+	+	+				
ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види				+	+	+	

історичних джерел.							
ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами (зокрема, краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсознавства), прийнятими у фаховому середовищі.		+		+			
ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.				+		+	
ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії (в тому числі краєзнавства, екскурсознавства та історико-культурного туризму), презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.							+
ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології (зокрема, краєзнавства та історико-культурного туризму), а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.					+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.2 – 10 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.4 – 10 балів/ 6 балів.
3. Бліц-опитування з тем ЗМ1 (2 опитування): РН 1.1 – 10 балів/ 6 балів.
4. Бліц-опитування з тем ЗМ2 (2 опитування): РН 1.3 – 10 балів/ 6 балів.
5. Реферат (ЗМ1): РН1.1 – 10 балів/ 6 балів.
6. Реферат (ЗМ2): РН1.5 – 10 балів/ 6 балів.
7. Підсумкова контрольна робота (залік): РН 2.1, 2.2 – 40 балів / 24 бали.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів:

- бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування);
- бали, отримані за самостійну роботу (за підготовку рефератів та участь у бліц-опитуванні);
- бали, отримані за підсумкову контрольну роботу (за письмові розгорнуті відповіді).

Зміст курсу поділений на 2 змістовних модулі. Кожний модуль включає в себе лекції та самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 2, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 3 – 4.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється під час семестрового оцінювання (контрольна робота, бліц-опитування, реферати) та підсумкового оцінювання (підсумкова контрольна робота (залік)).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 З історії краєзнавчих досліджень та краєзнавчого руху в Україні		Змістовий модуль 2 З історії розвитку туризму та екскурсійної справи. Краєзнавчо- туризмознавчі студії на сучасному етані		Підсумкова контрольна робота / Залік
30 залікових балів (максимум)		30 залікових балів (максимум)		40 балів (максимум)
самостійна робота (2 бліц- опитування, реферат)	модульна контрольна робота (тест)	самостійна робота (2 бліц- опитування, реферат)	модульна контрольна робота (тест)	
20 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі бліц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

На лекційних заняттях проводяться **бліц-опитування** (загалом 4 за семестр) щодо понять та визначень, які студент має засвоїти в процесі опанування програмного матеріалу курсу. Правильна відповідь на одне запитання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час одного бліц-опитування – 5.

Реферати студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю.

Критерії оцінки реферату:

• глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція	9-10 балів;
• обґрунтоване розкриття проблеми	7-8 балів;
• тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування	5-6 балів;
• реферат переважно компілятивного рівня	3-4 бали;
• розкритий лише один окремий аспект теми	1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першій лекції.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА (ЗАЛІК)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться **підсумкова контрольна робота** (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 20 балів за одне завдання)

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі	4-6
Відповідь містить значні помилки елементарного рівня	1-3

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (модульні контрольні роботи, бліц-опитування, реферати).

Обов'язковою вимогою для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є набрання студентами не менше 20 балів під час семестрового оцінювання. Для студентів, які

набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум* – **20 балів**, для одержання заліку необхідно у визначені викладачем терміни пройти співбесіду з пропущених лекцій для того, щоб набрати критичний мінімум і бути допущеним до складання заліку. **Рекомендований мінімум для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) - 36 балів.**

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	ПМК / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		лекції	самостійна робота
Частина 1. З історії краєзнавчих досліджень та краєзнавчого руху в Україні			
1	Тема 1. Вступ. З історії краєзнавчих досліджень та викладання краєзнавчо-туризмознавчих дисциплін в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.	8	8
2	Тема 2. Краєзнавство в Україні: віхи історичного розвитку та сучасний стан.	8	10
3	<i>Реферат за змістом тем ЗМ1</i>		10
4	<i>Контрольна робота 1 (тест)</i>	1	
Частина 2. З історії розвитку туризму та екскурсійної справи. Краєзнавчо-туризмознавчі студії на сучасному етапі			
5	Тема 3. З історії розвитку туризму та екскурсійної справи. Історико-культурний туризм як важливий складник туристичної галузі.	8	8
6	Тема 4. Краєзнавчо-туризмознавчі студії на сучасному етапі: актуальність, перспективи, науково-методологічні засади.	8	10
7	<i>Реферат за змістом тем ЗМ2</i>	–	9
8	<i>Контрольна робота 2 (тест)</i>	1	
9	<i>Підсумкова контрольна робота</i>		1
	ВСЬОГО	34	56

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 34 год.

Самостійна робота – 56 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Гончаров О. Науковий потенціал краєзнавства: ретроспективний погляд, сучасний стан та шляхи підвищення ефективності // Краєзнавство. – 2015. – № 1-2. – С.129 – 143.
2. Гончаров О. Українське краєзнавство: від тернистого минулого до викликів сьогодення // Україна в умовах (пост)тоталітарної трансформації. Історія – Культура – Соціальні зміни, red. nauk. M. Gaczkowski, A. Matusiak, N. Teres, „Pomiędzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe”, Kijów-Lwów-Wrocław 2016, Nr 2. – С. 194–210.
3. Капелюшний В., Чубата М. Історико-культурний туризм в Україні та країнах Європи: висвітлення в літературі його суті, змісту, історії розвитку та досвіду правового регулювання // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол.: О. П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К., 2019. – С.50–59.
4. Основи краєзнавства: підруч. для студ. закладів вищ. освіти / НАН України, Національна спілка краєзнавців України; за ред. О. П. Реєнта; вид. 2-ге, доп. – Київ,

2021.

5. Реєнт О., Дмитрук В. Поступ українського краєзнавства // Краєзнавство. – 2015. – № 1-2. – С.8 – 27.
6. Реєнт О. Краєзнавство в Україні: історичні традиції і стратегія розвитку. – К., 2019.
7. Терес Н. Розвиток історико-культурного туризму в Україні на сучасному етапі // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол.: О. П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К., 2019. – С.30–35.
8. Тронько П.Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття. – К., 2000.
9. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. – 2-е вид., переробл. та допов. – Київ, 2008.
10. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дьорова Т.А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навчальний посібник. – Київ, 2004.

Додаткова:

1. Борисенко В.К., Гончаров О.П. Історичне краєзнавство у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: досвід, проблеми, перспективи // VIII Всеукраїнська наукова конференція «Історичне краєзнавство і культура» (Наукові доповіді і повідомлення). – Харків, 1997. – Ч.І. – С. 68–70.
2. Гончаров О.П. Використання технічних засобів навчання при вивченні краєзнавчих дисциплін (з досвіду кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка // Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи. – Кам'янець-Подільський, 2002. – С. 128–131.
3. Гончаров О. Історико-краєзнавча практика студентів Київського Національного університету імені Тараса Шевченка – 2013 // Краєзнавство. Науковий журнал. – 2013.– № 2. С.213–220.
4. Гончаров О. «Києвознавчі читання» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка // Краєзнавство. Науковий журнал.– 2014. – № 2. – С.167–177.
5. Гончаров О. «Другі києвознавчі читання» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка // Краєзнавство. Науковий журнал.– 2017. – № 1-2. – С. 233–237.
6. Гончаров О., Терес Н. Міжнародна наукова конференція «Історико-культурний туризм: український та світовий досвід // Краєзнавство. Науковий журнал. – 2019. – № 2. – С.176 – 180.
7. Гончаров О. П. З досвіду підготовки екскурсіводів та екскурсійної діяльності в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на початку 2000-років // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол.: О. П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К., 2019. – С.127 – 137.
8. Гончаров О. З досвіду викладання краєзнавчих дисциплін на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка та пропозиції щодо викладання цих дисциплін у закладах вищої освіти / Олександр Гончаров // Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу “Основи краєзнавства” у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 24 травня 2018 р. / Науковий редактор О. П. Реєнт, відповідальний редактор О. А. Удод. – К., 2018. – С.40 – 45.
9. Зінченко В.А. Молодіжний туризм в Українській РСР у 70 – 80-х рр. ХХ ст. (На основі діяльності «Супутника»). – К., 2004.
10. З історії вітчизняного туризму. Збірник наукових статей. – К., 1997.
11. Комаренко О., Гончаров О., Терес Н. Внесок вчених історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка у розвиток києвознавства на сучасному етапі // Києвознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 200-річчю від дня народження

Тараса Шевченка та 250-річчю від дня народження Максима Берлінського (Київ, 27 березня 2014 р.) /Редкол. О.П. Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, О.П. Гончаров, Н.В. Терес. – К., 2014. – С.10 – 18.

12. Соловей Л. До історії становлення туристично-краєзнавчого руху в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) // Краєзнавство. – 2013 . – Ч. 1 (82) . – С. 127 – 130.

13. Федорченко В. К., Дьорова Т. А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. – Київ, 2002.

14. Циватый В. Историко-культурный туризм и туристическая дипломатия как глобальная технология культурной индустрии: институциональный и региональный дискурсы // Историко-культурный туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол.: О. П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К., 2019. – С.9–14.